

Ocena dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr Bartosza Miki.

Doktor Bartosz Mika dyplom magistra uzyskał w 2004 roku w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Doktorat, na podstawie rozprawy *Rola zaufania w działaniach społecznych zorientowanych gospodarczo. Na przykładzie transakcji dokonywanych za pośrednictwem internetowego serwisu aukcyjnego*, pisany pod kierunkiem prof. Jacka Tittenbruna, uzyskał w tejże uczelni w roku 2008. Po kilku latach zatrudnienia (2008-2012) jako adiunkt w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu podjął pracę w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Gdańskiego gdzie pracuje do dziś.

Głównym jego osiągnięciem naukowym jest rozprawa habilitacyjna opublikowana w 2021 roku pt. *Własność dóbr intelektualnych. Prawa własności intelektualnej w perspektywie realizmu socjologicznego*. Na jego pozostały dorobek naukowy składają się dwie monografie, jedna wspólna redakcja pracy zbiorowej oraz – jak udało mi się obliczyć - 31 artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych. Dodam, że pierwsza z tych monografii, opublikowana w 2009 roku, pt. *Sieć zaufania. Jak dzięki zaufaniu niektórzy internetowi kupcy zarabiają więcej od konkurencji* powstała na podstawie doktoratu toteż nie uwzględniam jej w ocenie.

Ocena dorobku naukowego.

Dwoma podstawowymi cechami jego naukowego dorobku jest po pierwsze ciągłość zainteresowań, a po drugie odwoływanie się przy analizie większości rozpatrywanych przez niego problemów do jednej perspektywy teoretycznej, którą jest pewna wersja marksizmu. Jest to zatem dorobek intelektualnie spójny i rozwijający się dotychczas w jednym kierunku; dorobek, w którym poszczególne pozycje nawiązują – ale bez powtarzania tych samych tez - do pozycji wcześniejszych, stopniowo rozwijając i pogłębiając analizę. W efekcie można by rzec, że dr Mika stał się specjalistą w badanej przez siebie dziedzinie problemowej, a także aktywnym uczestnikiem debaty teoretycznej poświęconej zasadności stosowania różnych ujęć nawiązujących do marksizmu do analizy społecznej i gospodarczej rzeczywistości.

Owa badana przezeń dziedzina problemowa to najogólniej rzecz biorąc funkcjonowanie wiedzy i dóbr niematerialnych (idealnych) w warunkach współczesnego i ciągle rozwijającego się pod względem technologicznym społeczeństwa sieciowego. Bada on wewnętrzne cechy nowych systemów komunikacji, a przede wszystkim ich społeczne uwarunkowania oraz ich społeczne konsekwencje, m.in. dla struktury społecznej i nierówności społecznych, koncentrując się nie tyle na działaniach artystycznych ale zwłaszcza na nowych zapośredniczonych cyfrowo formach pracy i działalności gospodarczej (w tym np. prosumpcji). To podejście widoczne już było w jego doktoracie i książce podoktorskiej oraz we współredagowanej przezeń pracy zbiorowej *Społeczeństwo sieciowe: pomiędzy wolnością i zniewoleniem* (2012).

Bardzo interesującym pomysłem było empiryczne zbadanie sposobu działania amatorskich tłumaczy przekładających na inne języki, już w kilka godzin po premierze, ścieżki dialogowe anglojęzycznych seriali telewizyjnych. Wyniki tych badań przedstawił habilitant w monografii *Cyfrowi kolaboranci – tłumacze-hobbyści w społeczeństwie sieciowym* (2013) oraz w streszczającym tę monografię artykule po angielsku (2015). Opisał w niej jak tworzy się swoista zapośredniczona cyfrowo wspólnota tłumaczy-amatorów (podobna do autorów Wikipedii i hakerów) i pokazał, czym różni się ona od wspólnot „w realu”; jak działalność tych tłumaczy łączy elementy działalności hobbistycznej i pracy oraz jak starają się oni rozwiązywać problemy z prawami autorskimi i własnością intelektualną.

Swoje podejście polegające na rozpatrywaniu z perspektywy marksistowskiej roli wiedzy w gospodarce, cyfrowych form pracy, tworzących się nowych cyfrowych profesji i wspólnot oraz ich miejsca w społecznej strukturze dr Mika zastosował do kilku kolejnych zjawisk. Jego teksty mają przy tym często charakter polemiczny, krytykując podejścia dominujące. W tym polemicznym duchu dwa teksty poświęcił zjawisku prosumpcji (zwłaszcza cyfrowej) starając się wykazać, że nie jest to niezależna działalność ale sposób uzyskiwania nieopłaconej darmowej pracy amatorów, a tekst kolejny krytyce znanej tezy Ulricha Becka o zastępowaniu podziałów klasowych przez ryzyko. Prowadził też rozważania na temat „kapitalizmu kognitywnego”, jego struktury klasowej, zmian w podziale pracy oraz - w szczególności - roli własności dóbr intelektualnych w zachodzących współcześnie zmianach struktury społecznej, starając się dowodzić, że wynikające z natury pracy cyfrowej podziały i nierówności społeczne dadzą się najlepiej opisywać w tej samej aparaturze pojęciowej jak nierówności w „klasycznym” kapitalizmie. Interesujący wydaje mi się – także polemiczny - tekst poświęcony tezom o znaczeniu uwagi i jej roli w gospodarce społeczeństwa informacyjnego (2016). Jednym z jego najnowszych tekstów jest artykuł z 2020 roku poświęcony pracy platformowej, która interpretuje jako cyfrowy odpowiednik starego „*putting-out system*”, czyli pracy nakładczej. Opublikował też teksty, które potraktować można jako przygotowanie do rozprawy habilitacyjnej, dotyczące roli własności i wiedzy (dóbr intelektualnych).

Dr Mika opublikował też kilka innych tekstów poza jego głównym nurtem zainteresowań; teksty te dotyczyły m.in. kwestii tzw. dochodu podstawowego, historii myśli socjologicznej, refleksji nad uprawianiem socjologii pisanej z perspektywy genderowej.

Ogólnie na podoktorski a przedhabilitacyjny dorobek naukowy dr Miki, poza wyżej wspomnianą monografią, składa się 11 rozdziałów w pracach zbiorowych oraz 21 artykułów w czasopiśmie naukowych, z czego 7 tekstów napisanych jest po angielsku. Ilościowo ten dorobek jest więc pokaźny. Jego słabszą stroną jest fakt, że większość tekstów opublikowanych zostało w wydawnictwach i czasopiśmie lokalnych, w czołowych czasopiśmie polskich znajdują się 3 teksty (po jednym w „*Przeglądzie Socjologicznym*”, „*Kulturze i Społeczeństwie*” oraz po angielsku w „*Polish Sociological Review*”), dwa lub trzy pozostałe teksty angielskie mają znaczenie ponad lokalne. W efekcie jego prace mają dotychczas stosunkowo niewielką liczbę cytowań (43, a indeks Hirscha wynosi 4). Jednakże ten dorobek reprezentuje w większości dobry poziom naukowy. Główna jego część poświęcona jest – powtórzę – jednej podstawowej problematyce, ważnej i dla socjologicznej teorii i dla praktyki życia społecznego. Autor stosuje konsekwentnie jedną teoretyczną perspektywę analizy, nie ogranicza się przy tym do powtarzania argumentów, ale przyjmuje